

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
ANONİM ŞİRKETİ

26 Nisan 2002 tarihli
HİSSEDARLAR GENEL KURULU'NA
sunulan

2001

YETMİŞİNCİ HESAP YILI HAKKINDA
BANKA MECLİSİ'NCE HAZIRLANAN
FAALİYET RAPORU
BİLANÇO, KÂR VE ZARAR HESABI

DENETLEME KURULU RAPORU

ANKARA
2002

31 Aralık 2001 TARİHİNDE
TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

BANKA MECLİSİ

BAŞKAN SÜREYYA SERDENGEÇTİ

ÜYELER PROF. DR. M. BİLSAY KURUÇ
TUNCAY ALTAN
Z. NEVBAHAR ŞAHİN
AYTEKİN TECE
B. ÇAĞLAR ÜNAL
TEOMAN AKGÜR

DENETLEME KURULU ÜYELERİ

M. SAİM UYSAL
NECDET KAYA SEZER
İ. GANİ DURU
DOĞAN SEVİM

YÖNETİM KOMİTESİ

BAŞKAN SÜREYYA SERDENGEÇTİ

BAŞKAN YARDIMCILARI

AYKUT EKZEN
ŞÜKRÜ BİNAY
AYDIN ESEN
PROF. DR. FATİH ÖZATAY

GÜNDEM

- 1- Açılış, Divanın teşekkülü.
- 2- Toplantı tutanağının imzalanması hususunda Divana yetki verilmesi.
- 3- Banka Meclisi ve Denetleme Kurulu'nun 2001 hesap yılına ait raporlarının okunması ve görüşülmesi.
- 4- 2001 yılına ait bilanço, kâr ve zarar hesabının onaylanması, kâr dağıtımıyla ilgili teklifin görüşülmesi ve oylanması.
- 5- Banka Meclisi ve Denetleme Kurulu'nun ibrası.
- 6- 4651 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 1211 sayılı Bankamız Kanunu'nda yapılan değişiklikler doğrultusunda, Bankamız Esas Mukavelesi'nde; 4, 13, 22, 29, 36, 40, 42, 43, 45, 52, 53, 56 ve 61. maddelerinde değişiklik yapılması ile Kısım II "Banka'nın teşkilatı ve organları", Bölüm II başlığının değiştirilmesi, 46, 47, 48, 49, 50, 51 ve 54. maddelerin yürürlükten kaldırılması, 22. maddeden sonra gelmek üzere 22/A maddesi ile Geçici 10 ve Geçici 11. maddelerin eklenmesi hususlarının Bankamız Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca Genel Kurul'un onayına arzı.
- 7- Banka Meclisi'nin 30 Nisan 2002 tarihinde boşalacak iki üyeliği için seçim yapılması.
- 8- Denetleme Kurulu'nun 30 Nisan 2002 tarihinde boşalacak iki üyeliği için, (A) sınıfı hissedarınca bir, (B-C) sınıfı hissedarlarınca bir üye seçimi.

İÇİNDEKİLER

I. DIŞ EKONOMİK GELİŞMELER	1
I.1. DÜNYA EKONOMİSİ	1
I.1.1. Sanayileşmiş Ülkeler	3
I.1.2. Gelişmekte Olan Ülkeler	4
I.1.3. Eski Merkezi Planlı Avrupa Ekonomileri ve Bağımsız Devletler Topluluğu	6
I.1.4. Dünya Ticareti	7
I.2. ULUSLARARASI MALİ PİYASALAR	8
I.2.1. Gelişmekte Olan Piyasalar	9
II. TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER VE PARA POLİTİKASI	13
GİRİŞ	13
II.1. GENEL DENGE	17
II.1.1. Ekonominin Arz Yönü: Sektörel Gelişmeler ve İthalat	22
II.1.2. Ekonominin Talep Yönü: İç Talep ve İhracat	26
II.1.3. İstihdam	28
II.1.4. Ücretler ve Maaşlar	31
II.2. KAMU MALİYESİ VE İÇ BORÇLANMA	33
II.2.1. Kamu Maliyesi	33
II.2.2. Tarımsal Destekleme	40
II.2.3. İç Borçlanma	41
II.3. ÖDEMELER DENGESİ VE DIŞ BORÇLANMA	50
II.3.1. Ödemeler Dengesi	50
II.3.2. Cari İşlemler	52
II.3.3. Sermaye Hareketleri	58
II.3.4. Dış Borçlar	60
II.4. FİYATLAR	64
II.4.1. Fiyatlardaki Gelişmeler	64
II.4.2. Tüketici Fiyatları Endeksindeki Gelişmeler	65
II.4.3. Toptan Eşya Fiyatlarındaki Gelişmeler	70

III. PARA POLİTİKASI VE PİYASALAR	75
III.1. PARA POLİTİKASI	75
III.1.1. Merkez Bankası Bilançosu	77
III.1.2. Para Arzları	84
III.1.3. Kredi Gelişmeleri	91
III.2. MERKEZ BANKASI İŞLEMLERİ	93
III.2.1. Açık Piyasa İşlemleri	96
III.2.2. Bankalararası Para Piyasası İşlemleri	102
III.2.3. Döviz ve Efektif İşlemleri	106
IV. MALİ PİYASALAR	115
IV.1. BANKACILIK SEKTÖRÜ VE KREDİ POLİTİKASI	115
IV.1.1. Bankacılık Sektöründeki Gelişmeler	115
IV.1.2. Bankacılık Sektörü Bilançosu ile İlgili Gelişmeler	121
IV.1.3. Bankacılık Sektörünün Gelir-Gider Yapısındaki Gelişmeler	132
IV.1.4. Yasal ve İdari Düzenlemeler	136
IV.2. MENKUL KIYMET PİYASALARI	141
IV.2.1. Birincil Piyasalar	142
IV.2.2. İkincil Piyasalar	145
V. YÖNETİM, PERSONEL VE İDARİ İŞLER	155
V.1. BANKA MECLİSİ	155
V.2. PARA POLİTİKASI KURULU	155
V.3. YÖNETİM KOMİTESİ	156
V.4. DENETLEME KURULU	156
V.5. KADRO VE PERSONEL DURUMU	157
V.6. EĞİTİM FAALİYETLERİ	157
V.7. TEKNİK DONANIM ÇALIŞMALARI	158
V.8. İNŞAAT VE ONARIM ÇALIŞMALARI	159
TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI ÖRGÜT ŞEMASI	160
VI. MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU	161
VII. YASAL VE İDARİ DÜZENLEMELER	195
VIII. İSTATİSTİK TABLOLARI	219
IX. BİLANÇO KARŞILAŞTIRMALARI	275
GRAFİKLER	IX
EK BİLGİLER	XI

GRAFİKLER

Grafik II.1.1	: GSYİH Büyümesine Katkıları	19
Grafik II.2.1	: Faiz ve Özelleştirme Hariç Kamu Dengesi ve Kamu Kesimi Borçlanma Gereği / GSMH	35
Grafik II.2.2	: Bütçe Dengeleri / GSMH	38
Grafik II.2.3	: Konsolide Bütçe İç Borç Servisi / GSMH	39
Grafik II.2.4	: İç Borç Stokunun Yapısı	43
Grafik II.2.5	: 2001 Yılı İhalelerinde Ortalama Borçlanma Vadesi ve Bileşik Faiz Oranı	45
Grafik II.2.6	: Nakit İç Borç Stokunun Yapısı	46
Grafik II.2.7	: Net Satış Miktarı ile Ağırlıklandırılmış Hazine İhalelerinde Gerçekleşen Bileşik Faiz Oranı	47
Grafik II.4.1	: Mallar-Hizmetler	66
Grafik II.4.2	: Tüfe ve Başlıca Alt Kalemler (1999-2001)	67
Grafik II.4.3	: Tüketici Fiyatları Endeksi (1999-2001)	69
Grafik II.4.4	: TEFE (1999-2001)	70
Grafik II.4.5	: TEFE ve Alt Kalemler	71
Grafik II.4.6	: Özel İmalat Fiyatları ve Dolar Kuru	72
Grafik II.4.7	: TCMB İktisadi Yönelim Anketi	74
Grafik III.1.1	: Para Tabanı ve Alt Kalemleri	77
Grafik III.1.2	: Para Tabanı, Net İç Varlıklar, Net Dış Varlıklar	79
Grafik III.1.3	: Açık Piyasa İşlemleri	83
Grafik III.1.4	: Reel Parasal Büyüklükler	84
Grafik III.1.5	: DTH / Toplam Mevduat	85
Grafik III.1.6	: Repo / Toplam TL Mevduat	86
Grafik III.1.7	: Para Çarpanı	87
Grafik III.1.8	: Rezerv Para Çarpanının Bileşenleri	88
Grafik III.1.9	: Reel Kredi Endeksi 1996=100	91
Grafik III.1.10	: Mevduat Bankası Kredilerinin GSYİH'ya ve Mevduata Oranı	92
Grafik III.2.1	: Döviz Kurundaki Oynaklık	107

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Grafik III.2.2	: TCMB Tarafından Verilen Döviz Depoları	108
Grafik III.2.3	: Döviz Satış İhaleleri	108
Grafik III.2.4	: Bankacılık Sektörü Yabancı Para Net Genel Pozisyonu ve Döviz Kuru	110
Grafik IV.1.1	: Kredi Hacmi	125
Grafik IV.1.2	: Kredilerin Banka Gruplarına Göre Dağılımı	125
Grafik IV.1.3	: Tüketici Kredilerinin Toplam Krediler İçindeki Payı	126
Grafik IV.1.4	: Kısa Vadeli Kredilerin Toplam Krediler İçindeki Payı	126
Grafik IV.1.5	: Takipteki Kredilerin Toplam Krediler İçindeki Payı	127
Grafik IV.1.6	: Mevduatın Ortalama Vadesi	129
Grafik IV.1.7	: Mevduatın Vadelere Göre Dağılımı	130
Grafik IV.1.8	: Bankacılık Sektörünün Yurtdışından Kullandığı Krediler	131
Grafik IV.1.9	: Bankacılık Sektörünün Yabancı Para Aktif-Pasif Farkı	132
Grafik IV.2.1	: 2001 Yılında SPK Kaydına Alınan Hisse Senedi ve Menkul Kıymet İhraçları	142
Grafik IV.2.2	: İMKB Hisse Senetleri Piyasası Aylık İşlem Hacmi ve Ulusal-100 Endeksi	147
Grafik IV.2.3	: Ulusal-100 Getiri Endeksi Kümülatif Reel Getiri	150
Grafik IV.2.4	: İMKB Tahvil ve Bono Piyasası Kesin Alım-Satım Pazarı Aylık İşlem Hacmi	151
Grafik IV.2.5	: İMKB Tahvil ve Bono Piyasası Repo-Ters Repo Pazarı İşlem Hacmi ve Payı	152

EK BİLGİLER

2001 Yılında Turizm Gelirleri ve 11 Eylül Olaylarının Etkileri	55
2001 Yılında Piyasaları Etkileyen Önemli Gelişmeler	89
Para Politikası Araçları (2001)	101
Yeni Merkez Bankası Kanunu ve Bağımsızlık	111
Bankacılık Sektörünün Yeniden Yapılandırılması	118

İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo 1	: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla) —————	219
Tablo 2	: Ekonominin Genel Dengesi (1998 Fiyatlarıyla) —————	220
Tablo 3	: Gayri Safi Milli Hasıla (Cari Üretici Fiyatlarıyla) —————	221
Tablo 4	: Gayri Safi Milli Hasıla (1987 Üretici Fiyatlarıyla) —————	221
Tablo 5	: Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (Cari Fiyatlarla) ———	222
Tablo 6	: Sektörler İtibariyle Sabit Sermaye Yatırımları (1998 Fiyatlarıyla) —————	222
Tablo 7	: İmalat Sanayii Kapasite Kullanım Oranı (ISIC R3) —————	223
Tablo 8	: Sanayi Üretim Endeksi —————	223
Tablo 9	: Başlıca Sanayi Ürünleri Üretimi —————	224
Tablo 10	: Enerji Dengesi (Milyon Ton Petrol Eşdeğeri Olarak “MTPE”) –	225
Tablo 11	: Seçilmiş Tarım Ürünleri Üretimi —————	226
Tablo 12	: Belediyelerce Verilen Yapı Ruhsatlarına Göre Yeni İnşaat ———	227
Tablo 13	: Belediyelerce Verilen Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre Yeni İlave veya Kısmen Biten Yapılar —————	227
Tablo 14	: Ulaştırma Hizmetleri —————	228
Tablo 15	: Haberleşme Hizmetleri —————	229
Tablo 16	: İş İsteyenler ve Açık İşler —————	229
Tablo 17	: İmalat Sanayiinde Üretimde Çalışanlar Endeksi —————	230
Tablo 18	: İmalat Sanayiinde Üretimde Çalışılan Saat Başına Nominal Ücret Endeksi —————	230
Tablo 19	: İmalat Sanayiinde Üretimde Çalışılan Saat Başına Reel Ücret Endeksi —————	230
Tablo 20	: Dış Ünelere Gönderilen İşçiler —————	231
Tablo 21	: Toplu İş Sözleşmeleri —————	231
Tablo 22	: Grevler ve Lokavtlar —————	231
Tablo 23	: Fiyat Endeksleri —————	232
Tablo 24	: Fiyat Endeksleri (Aylık) —————	233
Tablo 25	: Altın Fiyatları —————	234

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Tablo 26	: Altın Fiyatları (Aylık Ortalama) —————	234
Tablo 27	: Tarımsal Destekleme Fiyatları —————	235
Tablo 28	: Konsolide Bütçe —————	236
Tablo 29	: İşletmeci KİT'lerin Finansman İhtiyacı (Cari Fiyatlarla) ———	237
Tablo 30	: Fon Kaynak ve Harcamaları (Cari Fiyatlarla) —————	238
Tablo 31	: Konsolide Bütçe Ödenekleri, Harcama ve Gelirleri —————	239
Tablo 32	: İç Borç Stoku —————	239
Tablo 33.A	: Parasal Yetkililer-Sektörel Hesaplar —————	240
Tablo 33.P	: Parasal Yetkililer-Sektörel Hesaplar —————	241
Tablo 34	: Merkez Bankası-Krediler —————	242
Tablo 35	: Merkez Bankası-Mevduat —————	243
Tablo 36.A	: Mevduat Bankaları-Sektörel Hesaplar —————	244
Tablo 36.P	: Mevduat Bankaları-Sektörel Hesaplar —————	245
Tablo 37.A	: Mevduat Bankaları-Mevduat —————	246
Tablo 37.B	: Mevduat Bankaları-Mevduat —————	247
Tablo 38.A	: Kalkınma ve Yatırım Bankaları-Sektörel Hesaplar —————	248
Tablo 38.P	: Kalkınma ve Yatırım Bankaları-Sektörel Hesaplar —————	249
Tablo 39	: Kalkınma ve Yatırım Bankaları-Krediler —————	250
Tablo 40	: Mevduat Bankaları-Krediler —————	250
Tablo 41	: Bankacılık Sektörü-Yurt İçi Kredi Hacmi —————	251
Tablo 42	: Parasal Sektör Analitik Bilançosu —————	252
Tablo 43	: Merkez Bankası-Analitik Bilanço —————	253
Tablo 44	: İhraç Edilen Menkul Değerler —————	254
Tablo 45	: Uluslararası Rezervler —————	254
Tablo 46	: Dış Ticaret —————	255
Tablo 47	: Uluslararası Standart Sanayi Sınıflamasına Göre İhracat (ISIC R3) —————	256
Tablo 48	: Uluslararası Standart Sanayi Sınıflamasına Göre İthalat (ISIC R3) —————	257
Tablo 49	: Fasıllara Göre İhracat —————	258
Tablo 50	: Fasıllara Göre İthalat —————	259
Tablo 51	: Ülkelere Göre İhracat —————	260
Tablo 52	: Ülkelere Göre İthalat —————	261
Tablo 53	: Geniş Ekonomik Kategorilere (BEC) Göre Dış Ticaret ———	262

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Tablo 54	: Dış Ticaret Fiyat Endeksi (ISIC R3)	262
Tablo 55	: Ödemeler Dengesi	263
Tablo 56	: Ödemeler Dengesindeki Bazı Kalemlerin Ayrıntıları	264
Tablo 57	: Dış Borç Stoku	265
Tablo 58	: Dış Borç Stokunun Dönem Sonu Kurlarıyla Döviz Cinslerine Göre Dağılımı	266
Tablo 59	: Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları	266
Tablo 60	: Döviz Tevdiat Hesapları	267
Tablo 61	: Orta ve Uzun Vadeli Dış Borç Ödemeleri Projeksiyonu (Borçlulara Göre)	267
Tablo 62	: Yabancı Sermayeli Şirketlerin Sektörel Dağılımı	268
Tablo 63	: Yabancı Sermaye İzinlerinin Yıllara Göre Dağılımı	269
Tablo 64	: 2001 Yılı Devlet İç Borçlanma Senetleri İhale Faizleri	269
Tablo 65	: 2001 Yılı Devlet İç Borçlanma Senetleri İhalelerinde Satılan Miktarlar	270
Tablo 66	: 2001 Yılı Bankalararası Para Piyasası İşlemleri	270
Tablo 67	: 2001 Yılı Döviz ve Efektif Piyasaları İşlemleri	271
Tablo 68	: Reel Efektif Döviz Kuru Endeksleri	272
Tablo 69	: Sınıflarına Göre Fiili Personel Durumu	273
Tablo 70	: T.C. Merkez Bankası Şube, Temsilcilik ve Bürolar	274

2001
YETMİŞİNCİ HESAP YILI HAKKINDA
BANKA MECLİSİ'NCE HAZIRLANAN
FAALİYET RAPORU

Saygıdeğer Ortaklar,

Merkez Bankası işlemlerini incelemeye başlamadan önce 2001 yılındaki ekonomik gelişmeleri gözden geçirmekte yarar görüyoruz. Bu nedenle, incelemenize sunulan Raporda dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler ayrıntılı bir biçimde ele alınmaktadır.

Raporun birinci bölümünde uluslararası ekonomik gelişmeler değerlendirilmektedir. Dünya ekonomisinin başlıca ülke grupları itibariyle incelendiği bu bölümde uluslararası mali piyasalardaki gelişmelere ve gelişen piyasalara yer verilmektedir.

Türkiye ekonomisinin irdelenmesine ayrılan ikinci bölümde genel denge, istihdam, kamu maliyesi, ödemeler dengesi ve enflasyona ilişkin gelişmeler ele alınmıştır.

Raporun üçüncü bölümünde, Enflasyonu Düşürme programı ve buna yönelik olarak Merkez Bankası'nca uygulanan para politikası anlatılmaktadır. Ayrıca, 2001 yılında Merkez Bankası bilançosu detaylı olarak değerlendirilmektedir.

Raporun dördüncü bölümünde, bankacılık sektöründeki gelişmeler, sektörle ilgili yasal ve idari düzenlemelerin yanı sıra menkul kıymet piyasalarındaki gelişmeler yer almaktadır.

Türkiye ve dünyadaki ekonomik gelişmelerin incelendiği bölümlerden sonra, Raporun beşinci bölümünde Merkez Bankası'nın personel ve idari işleri hakkında bilgi verilmekte, altıncı bölümünde ise 2001 yılı Bilançosu ile Kâr ve Zarar Hesabı açıklanmaktadır. Faaliyet Raporumuzun sonunda, her zaman olduğu gibi, 2001 yılında çıkartılan ekonomik ve sosyal konularla ilgili başlıca yasal ve idari düzenlemeler ile ülke ekonomisi hakkında istatistik tabloları içeren iki bölüm yer almaktadır.

Bankamızın yetmişinci hesap yılı sonuçlarını gösteren 2001 yılı Bilançosu ile Kâr ve Zarar Hesabını inceleme ve onayınıza sunar, Yüksek Kurulunuzu saygı ile selamlarız.

